

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku E. Spółki Akcyjnej w G.
przy uczestnictwie G. D. i Skarbu Państwa Starosty L.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 stycznia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika G. D.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 9 sierpnia 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. stwierdza, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ta regulacja przesądza, że orzeczenie w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zapada tylko po uprzednim dokonaniu oceny istnienia przyczyn określonych w powołanym przepisie, tylko one bowiem i ich uzasadnienie mogą być przedmiotem tzw. „przedsądu” i decydują o jego wyniku. Jednocześnie

przypomnieć trzeba, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżący G. D. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wskazując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący przedstawia swoje stanowisko kwestionując tę linię orzecniczą Sądu Najwyższego, z której wynika, że dopuszczalne jest stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie przez przedsiębiorcę przesyłowego służebności przesyłu. Ten pogląd należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przy oczywiście pełnej świadomości, że nie zawsze jest aprobowany przez sądy powszechne. Brak pełnej aprobaty nie usprawiedliwia odstąpienia od wypracowanych poglądów zmierzających do pogodzenia zaszłości historycznych z obowiązującym porządkiem prawnym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie, zarówno na tle art. 33 dekretu z dnia 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe (Dz.U. Nr 57, poz. 319) jak i kodeksu cywilnego, dopuszczano możliwość istnienia służebności przesyłu, jako służebności gruntowej, pozwalającej na korzystanie ze znajdujących się na nieruchomości urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę wykorzystującego je w swojej działalności gospodarczej (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 31 grudnia 1962 r., II CR 1006/62, OSPiKA 1964, poz. 91, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1965 r., III CO 34/65, OSNC 1966, nr 7-8, poz. 109, z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142 i z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn SN 2008, nr 10, s. 8). Potwierdzenie w orzecznictwie możliwości umownego i sądowego ustanowienia tego rodzaju służebności, pozwala ubiegać się o stwierdzenie jej zasiedzenia na podstawie art. 292 k.c. Stwierdził to dodatkowo Sąd Najwyższy po wprowadzeniu do kodeksu cywilnego konstrukcji prawnej służebności przesyłu, wyjaśniając, że przed

uregulowaniem w kodeksie cywilnym tej służebności (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności, odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn SN 2008, nr 10, s. 8; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, i z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08).

Za ugruntowany i utrwalony należy uznać również pogląd, wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., sygn. akt III CZP 18/13, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (OSNC nr 12/2013, poz. 139). W uchwale tej Sąd Najwyższy, potwierdzając, że służebność przesyłu i służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu stanowią - mimo analogicznej treści i pełnienia tych samych funkcji - odrębne konstrukcje prawne, stwierdził jednocześnie, że możliwość pełnego uwzględnienia stanu faktycznego istniejącego na nieruchomości przed dniem 3 sierpnia 2008 r. nie stoi w sprzeczności z celami regulacji służebności przesyłu ani z gwarancyjnym charakterem norm prawa intertemporalnego. Konstrukcja służebności przesyłu, a przede wszystkim cel jej wprowadzenia, to potwierdzenie i uporządkowanie wcześniejszego orzecznictwa. Zarówno więc z punktu widzenia właściciela nieruchomości, na której istnieje stan odpowiadający służebności przesyłu, jak przedsiębiorcy korzystającego z tej sytuacji, wprowadzenie art. 305¹-305⁴ k.c. nie oznaczało żadnej istotnej zmiany. Pierwszy zmuszony jest do znoszenia działania osoby trzeciej na swojej nieruchomości w tym samym zakresie, drugi natomiast może korzystać z urządzeń przesyłowych w takim samym zakresie, w jakim byłoby to możliwe we wcześniejszym stanie prawnym, oraz nabyć stosowną służebność w drodze zasiedzenia. Stanowisko przedstawione w powołanej uchwale zostało potwierdzone w licznych judykatach (por. wyroki: z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. akt V CSK 320/12, z dnia 25 listopada 2015 r., sygn. akt II CSK 639/14 oraz postanowienia: z dnia 12 września 2013 r., sygn. akt IV CSK 88/13, z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt V CSK 87/13, z dnia 20 stycznia 2015 r., sygn. akt V

CSK 106114, z dnia 21 stycznia 2015 r., sygn. akt IV CSK 203/14, z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt IV CSK 293/14, z dnia 15 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 226115, z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt II CSK 512115, z dnia 15 czerwca 2015 r., sygn. akt II CSK 639/15 i z dnia 7 października 2016 r., sygn. akt I CSK 633/15).

Zwraca też uwagę, że jak wynika z uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 października 2018 r., sygn. P 7/17 (OTK-ZU A /2018 poz. 59), Trybunał Konstytucyjny nie decydując się na zakwestionowanie orzecznictwa Sądu Najwyższego w tej materii, w postanowieniu z dnia 17 października 2018 r. sygn. S 5/18 (OTK-ZU A/2018, poz. 60), zasygnalizował Sejmowi i Senatowi „istnienie uchybień w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, polegających na nieunormowaniu w ustawie stanów faktycznych korzystania z urządzeń przesyłowych usytuowanych na cudzym gruncie przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawa służebności przesyłu”. Jak dotychczas władza ustawodawcza nie podjęła żadnych skutecznych działań prawnych zmierzających do rozstrzygnięcia ustawą istniejących wątpliwości, również tych, sygnalizowanych w pytaniu skarżącego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.); o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.